

guenado glissade, *leguenadou* glissoire» (Doujat, any 1637) i hi degué haver un adjectiu *leguenent (format com el nostre *llisquent*, *punxent*) si bé ens el dona en la forma *leguent* 'glissant' escurçada per l'haplologia; Visner confirma amb les combinacions vives «abèn *leguenat sul tor* nous avons glissé sur la glace», «*leguenadou del balat*: la glissoire du fossés», «*le cristal leguent*: l. c. coulant».

En el gascó pirinenc, s'ha conservat el mot, en l'essencial, però allà hem d'esperar que la -n- intervocàlica, havent-se quasi diluït en un mer timbre nasal sense oclusió en la boca, deixi lloc a la contracció de les dues vocals amb ulterior reaparició de l'articulació consonàntica a la fi de la síl·laba segons el conegut fenomen portuguès-gascó (*ganado* > *gando*, *JENIPE-RUM* > *gimbru*). A la Vall d'Aran *eslingà-se* m'és conegut per a 'lliscar, relliscar' (si bé menys general allí que *eslizà-se*); en els Alts-Pirineus, punt 651, l'ALF (1580) va trobar *ezlingo* «on glisse» i *ezlingan* i *eslèn* «glissant». Més a ponent el vocalisme ha restat com a *en* o *èn*: Lavedà *eslengà* «glisser» (Cordier, p. 15), *eslencà* i *eslengà* «glisser» en el Bearn (Lespy-R., Palay). És possible que com altres gasconismes vagi ser portat a Galícia pels romeus de Santiago (cf. ací *ALMOINA*), i que d'ací vagi passar a l'argot portuguès dels «gatuons», on *lengar* ha pres el sentit d'«escapar-se de la presó» (Bessa).³

En els parlars adjacents, més ençà dels Pirineus, trobem coses anàlogues però en una forma derivativa més arcaica. A Ansó *eslená* «patinar» (Kuhn, *RLiR* XI, 161), «glisser» (Rohlf's, *Le Gc.*, § 122, p. 38), confirmat per Casac. (BDC xxiv, 168) i JGiner i March (1935); d'ací Ansó *eslenadera*, *eslenaderas* «patines» (Kuhn), «pente glissant» (Rohlf's), que és el que jo puc confirmar, perquè el 1966 vaig recollir-hi *As Eslenaderas* com a nom d'un paratge així. És probable que una forma com l'aranesa i bigordana *eslingà* vagi existir també per allà, perquè Casac. va recollir *esmolingar* per a 'relliscar' a Echo, que deu resultar d'un creuament d'això amb el cast. *desmoronarse*.⁴ Altrement tals formes es troben ja en l'aragonès medieval: *deslenar* intr. «deslizarse, pasar ligeramente por encima de algo» (mj. S. xv, Vidal Mayor, 3.43.36).

Formes semblants tingueren ampla representació antiga a Castella la Vella; veg. les cites i explicació més detinguda de tot això en els meus articles del DCEC, *DELEZNARSE* i *Word* III, 1943, 73-76. *Deslenar* «deslizarse» apareix a primers del S. xv en García de Vinuesa (*Canc.* de Baena); alt-santanderí *alesnar* (metàtesi de *eslenar*) «resbalar, deslizarse»; *deslanar* 'relliscar' apareix en dos passatges de la *Gral. Estoria* de fi S. XIII traduint *lubricaverunt* i *lapsa est*: «*deslanaron* los nuestros passos»; això és el que es convertí per metàtesi de la s (> z) en *deleznarse* 'escórrer's, escolar-se, lliscar' en el castellà clàssic, i que s'ha mantingut millor fins avui en la veïna llengua literària en l'adjectiu *deleznable* 'làbil, esmunyidís, feble' (metatitzat en *desnalabre* «resbaladizo» ja apareix en el S. XIII en una traducció alfonsina), i compareu memòria de hom molt és *lenegable* dels Furs de Va-

lència amb *la memoria del ome desleznadera es en l'Arx. de Hita*.

Passant ara als orígens és evident que l'alt-arag. *eslenarse* ens ha conservat el tipus formatiu més simple i antic, del qual *eslen-eg-ar* no és més que un descabellament amplificat purament romànic, comparable a *estossegar* al costat de *tossir*, *bategar* al costat de *batre*, *esvolet-eg-ar* amb *volar*, *apunyegar*, *abonyegar*, *doblegar*, *amuntegar*, *afetgegar*, etc. Tot al voltant tenim, d'altra banda, formes nominals que presenten el mateix radical en aquesta forma més simple. *eslées* 'mena d'estiràs, carro de róssec o trineu' resulta d'un *eslenas (comparable a les *eslenaderas* d'Ansó), amb la caiguda gascona de la -n- intervocàlica;⁵ en una forma un poc més simplificada això s'havia transmès ja d'antic als adjacents dialectes bascos: *suletí liāk* (plural d'un *lia*) «narrria, trineo rústico», en altres varietats *le(g)a*, *leña*, *li(g)a*, *liña*, tots els quals es redueixen a una base comuna *LENA (Mitxelena, *FoHiVca.*, p. 67; *BSVAP* XI, 287-8). En altres parlars veïns el mot apareix aplicat a una llosa o roca llisa: Vall d'Aspa *lio* «dalle de pierres», arag. de Fanlo *lenera* «grand bloc de pierre lisse» (Rohlf's, l. c.), ço que, endemés, ja s'enllaça amb el nostre pirinenc i toponímic *LLENA* (i *llanasca*), que estudiarem en article a part.

Com ja vaig demostrar en el DCEC tot això es remunta en definitiva al ll. *LÉNIS* 'suau', 'llis al tacte', i sense repetir tota la documentació ja donada en aquella obra, n'hi afegiré ara més. L'adjectiu es va conservar encara com a tal en la llengua dels trobadors, i particularment *lé* 'llis, lliscós' apareix en un gran clàssic del S. XII, Guiraut de Calansó: «en son palais --- del mal-aprés / --- / poja-i om / per quatre gras <'graons, esglaons> mout lés» (VII, 29; «sehr glatte Stufen», *RFgn.* XLIV, 399): així segueix viu *lene*, -na,⁶ «poli, glissant, onctueux» («l'argent es *lene*» «l'argent file vite», Laborde), avui viu també cap al vèrtex NE. del domini occità, des d'on desborda en la carena dels Alps fins a Val Soana len, piem. *lein*, i en algun parlar frprov. del Valais (Hérémece *le'namē* 'facilment', Ronjat (*ARom.* IV, 366n.). Per l'altre extrem s'ha conservat en forma substantivada en el pasiego *len* o *llen* «ladera de excesiva pendiente» (GaLomas; Alcalde del Río), forma ben important com sigui que ens mostra el camí natural de trànsit, d'una banda cap al *lenera* de Fanlo i al nostre grup de *LLENA*, i de l'altra fins al mateix significat d'*esllenegar-se* i les altres formes verbals: car per un *len* així és per on hom s'*esllenegar*, *eslinga* o *llenega*.

Disposat sempre a rectificar una etimologia si li veig un altre enllaç més satisfactori que el que he acceptat, vaig tenir en estudi algun temps una altra temptadora hipòtesi etimològica. És realment seductor de pensar que va existir en cèltic comú un adjectiu *SLIMNO-* 'relliscós' («glitschig»), format de l'arrel ieur. *SLI-* amb una amplificació de tipus conegut, -*MNO-*: irl. ant. *slemun* 'llis', 'llisquent, untuós', kry. *llyfn* 'llis', 'planer', ky. ant. *limuini* 'ells allisen', bret. ant. *gur-limun* 'allisar' (cf. l'oposat bret. mj. *di-llefn* 'dur'), Pok., *IEW*,